

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНІ ФЕМ ІМЕНІ ОЛЕГА БАЛАЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В.М.Боронос
«_____» _____ 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

(підпис)

О. В. Зайцев
(ініціали, прізвище)

Студент:

(підпис)

В. О. Москаленко.
(ініціали, прізвище)

Група:

Ф-61/2-7

Суми
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.
_____ В. М. Борнос
«_____» _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ
до дипломної роботи

Студент (-ка) групи _____ інституту _____
спеціальності _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи: _____

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від « _____ » _____ 2020 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи « _____ » _____ 2020 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці): _____

Дата видачі завдання: « _____ » _____ 2020 р.

Керівник дипломної роботи: к.е.н., доцент Зайцев О. В. _____
(підпис)

Завдання прийнято до виконання « _____ » _____ 2020 р. _____
(підпис студента)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 47 с., 10 рис., 5 табл., 73 джерела.

Мета роботи – оцінка фінансового стану підприємства та напрямки його покращення на наступні роки, а також вивчення і аналіз показників, що характеризують фінансовий стан будь-якого підприємства.

Предметом дослідження – є теоретичні, практичні та методологічні аспекти аналізу фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності підприємства.

Об'єктом дослідження – є Публічне акціонерне товариство «Кондитерська фабрика АВК» – підприємство харчової промисловості, що зайняте у сфері виробництва та збуту кондитерських виробів.

Методи дослідження – у процесі дослідження використовувалися методи конкретного й абстрактного – для вивчення принципів, механізмів та інструментів фінансового стану, математичні та графічні методи – для аналізу фінансового стану підприємства; методи синтезу, аналізу та узагальнення – для формування шляхів покращення напрямів фінансового стану підприємства.

Структура роботи. У першому розділі розглянуто підходи вчених до визначення поняття «фінансовий стан», його сутності, інформаційного забезпечення. Узагальнено та проаналізовано прийоми та методи оцінки фінансового стану підприємства. У другому розділі наведена характеристика підприємства ПАТ «АВК» та здійснено його оцінку за показниками фінансового стану. У третьому розділі узагальнено проблеми та шляхи вдосконалення фінансового стану на підприємстві ПАТ «АВК».

ФІНАНСОВИЙ СТАН, АНАЛІЗ, МАЙНОВИЙ СТАН, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ПРИБУТКОВІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ТЕОРТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Економічна сутність фінансового стану підприємства.....	7
1.2 Оцінка фінансового стану підприємства та її показники.....	10
1.3 Прийоми та методи фінансового аналізу підприємства.....	14
2 АНАЛІЗ ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	18
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ПАТ «АВК».....	18
2.2 Оцінка фінансового стану підприємства на прикладі ПАТ «АВК».....	20
2.3 Шляхи покращення фінансового стану ПАТ «АВК».....	29
ВИСНОВКИ.....	32
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	35
ДОДАТОК А. Теоретичні аспекти оцінки фінансового стану підприємства.....	41
ДОДАТОК Б. Фінансова звітність пат «АВК».....	45

ВСТУП

Сучасна ситуація, в якій опинилась Україна є досить складною для діяльності підприємств, що підтверджується зростанням збитків починаючи з 2014 року, зниженням їх платоспроможності, підвищенням заборгованості перед працівниками, бюджетом та кредиторами, зменшенням обсягів продажів через низький платоспроможний попит споживачів. Тому, на даному етапі економіки країни оцінка фінансового стану підприємств є досить важливою, як з боку господарства, так, і з боку громадськості. Адже, стійкий фінансовий стан підприємств визначає життєвий рівень населення, його мир та злагоду у суспільстві, а завдяки банкрутству підприємств та нестійкому фінансовому стану виникає безробіття, низький рівень життя та соціуму загалом.

Метою дослідження – є оцінка фінансового стану підприємства та напрямки його покращення на наступні роки, а також вивчення і аналіз показників, що характеризують фінансовий стан будь-якого підприємства.

Відповідно до поставленої мети можна визначити такі завдання:

- визначити економічну сутність фінансової стійкості підприємства;
- визначити сутність оцінки фінансового стану та її залежність від показників;
- систематизувати та проаналізувати основні прийоми та методи оцінки фінансового стану підприємства;
- охарактеризувати фінансово-господарську діяльність ПАТ «АВК»
- здійснити оцінку підприємства ПАТ «АВК» за показниками фінансового стану підприємства;
- дослідити напрямки покращення фінансового стану ПАТ «АВК».

Предметом дослідження є теоретичні, практичні та методологічні аспекти аналізу фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності підприємства.

Об'єктом дослідження виступає Публічне акціонерне товариство «Кондитерська фабрика АВК» – підприємство харчової промисловості, що зайняте у сфері виробництва та збуту кондитерських виробів.

У процесі дослідження використовувалися методи конкретного й абстрактного – для вивчення принципів, механізмів та інструментів

фінансового стану, математичні та графічні методи – для аналізу фінансового стану підприємства; методи синтезу, аналізу та узагальнення – для формування шляхів покращення напрямів фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою виступали навчальні посібники, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених стосовно дослідження оцінки фінансового стану підприємства, фінансова звітність ПАТ «АВК».

1 ТЕОРТИТИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ І ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансового стану підприємства та його інформаційне забезпечення

Від початку розвитку ринкової економіки країни в межу відповідальності потрапили підприємства та інші суб'єкти ринку. Інфляційні процеси [72], досить складні організаційно-правові умови функціонування [40, 45, 48], надійність контрагентів [52], конкуренція [63], ризики [43, 47, 64], збитки [59], енергетична стабільність [58, 62], психологічні чинники [66, 70], соціальні [51, 57], екологічні [46, 50, 69], а також світова криза [41, 44], яка досить швидко прогресує – все це впливає на економічну діяльність підприємства. Тому оцінка фінансового стану підприємств є досить важливою, як з боку господарства, так, і з боку громадськості [47, 50]. Адже, стійкий фінансовий стан підприємств визначає життєвий рівень населення, його мир та злагоду у суспільстві, а в наслідок банкрутства та нестійкого фінансового становища підприємств виникає безробіття, низький рівень життя та соціуму загалом.

Питання економічної сутності фінансового стану підприємства досліджувало досить багато вчених-економістів як вітчизняних, так і зарубіжних, а саме Бланк І. О., Коробов М. Ф., Коломієць О. П., Павліченко В. О., Павловська О. В., Фролова Т. О., Непочатенко О. О., Мельничук М. Ю., Акповироро, К. С., Олалекан, А., Алхаджі, С. А. [39], Боярко, І., Паскевічус, А. [42], Kafka, S. [49], Mercado, M. [53], Musa H., Musova Z., Sliacky P. [54], Nagy, Z. B., Kiss, L. B. [55], N. S. M. Ahmad, Mr. R. Ah. A. Atniesha [56], Prince, T. [60] та ін.

Здійснивши аналіз економічної літератури, можна дійти висновку, що поняття фінансового стану підприємства до сьогоднішнього дня не має єдиного тлумачення. Це призводить до проблеми аналізу фінансового стану, адже навіть склад показників та їх відносне значення відрізняється.

Дослідження визначення «фінансовий стан підприємства» проведено за трьома підходами. Такими підходами є деталізований, результативний та системний (додаток А).

За деталізованим підходом фінансовий стан розглядається як структура капіталу, активів та пасивів підприємства, їх ефективність використання в процесі фінансування своєї діяльності. Цей підхід має один недолік – вузьке трактування поняття, не враховує вплив на фінансовий стан екзогенних та ендогенних факторів.

У результативному підході фінансовий стан відображається як сукупність показників, які показують наскільки підприємство може тримати під контролем свої фінансові ресурси, при цьому здійснювати стабільну та прибуткову господарчу діяльність [12, 25, 32].

Фінансовий стан у системному підході позначається як комплексне поняття, в якому всі фінансові відносини взаємодіють між собою, що сприяє кредито- та платоспроможності підприємства.

Інформація про фінансовий стан підприємства використовується багатьма користувачами. Прикладами таких користувачів є учасники економічних відносин, тобто, власники підприємств, фінансові установи, інвестори, бізнес-партнери, акціонери, страхові компанії, держава тощо.

Суб'єктами використання аналізу фінансового стану підприємства в деталізованому підході будуть банківські установи, тому що для них важливо як вчасно об'єкт буде виконувати свої зобов'язання.

Власники та керівництво розглядають результативний підхід [67, 68]. Адже вони бачать підприємство, як об'єкт прибутку, і оцінюють результати діяльності [71, 73], а вже потім приймають управлінські рішення щодо них для майбутнього розширення, збільшення та розвитку підприємства.

Усі інші суб'єкти економічних відносин користуються системним підходом визначення фінансового стану залежно від цілей користувачів інформації [13, 17, 18, 19].

Отже, підсумовуючи дані таблиці додатку А, можна визначити, що фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин, а також являє собою характеристику діяльності підприємства в певному періоді, яка відображає фінансові ресурси підприємства, його конкурентоспроможність та здатність до фінансування господарської діяльності.

Причинами для визначення саме такого трактування є:

1) кожне підприємство або господарчий суб'єкт ринкової економіки діє у середовищі певного оточення. Цим оточенням виступають підприємства, постачальники матеріалів, споживачі продуктів та послуг, конкуруючі фірми, банки, а також державні та міжнародні організації. Все це є елементами системи фінансово-економічних відносин підприємства, а отже, займає важливе місце у фінансовому стані підприємства в певний період [28];

2) підприємства, які є фінансово стабільними мають змогу вивільнювати фінансові ресурси та раціонально їх використовувати, утворювати грошові фонди, встановлювати тісні економічні відносини. Саме це впливає на характеристику підприємства, його наявності, розподілу та використання грошових коштів, конкуренцію та фінансування діяльності [37].

Фінансовий стан є найважливішим показником у надійній репутації підприємства, його розвитку та позиції у конкурентному середовищі. Таким чином, фінансовий стан можна поділити на задовільний та незадовільний. У рис. 1.1 наведена характеристика різновиду фінансового стану за Положенням «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації».

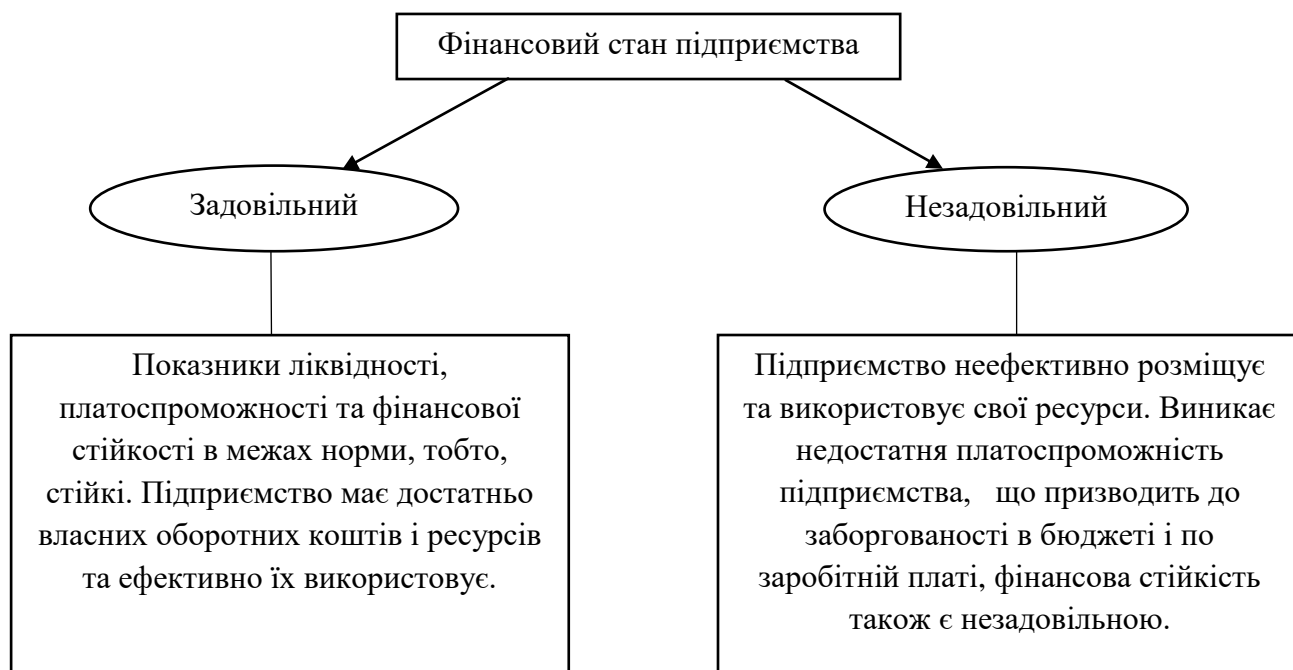

Рисунок 1.1 – «Характеристика різновиду фінансового стану»

Джерело: Побудовано автором на основі [5].

Отже, правильне визначення сутності фінансового стану дає змогу підвищити оцінку реального стану підприємств з урахуванням факторів, що на нього впливають.

1.2 Оцінка фінансового стану підприємства та її показники

Даний етап ринкової економіки характеризується нестійкими умовами для її розвитку. На підприємства впливають, як вже зазначалося вище: інфляція, конкуренція, а також складні організаційно-правові умови функціонування. З цієї причини особлива увага приділяється оцінці та шляхам покращення фінансового стану підприємств.

Більшість українських підприємств вирізняються нестабільною діяльністю, в багатьох випадках чинником впливу на це, являється незадовільність структури капіталу та необхідність в оборотних коштах та інвестиціях [14, 15, 16, 31, 34, 36]. Для усунення таких проблем, важливим фактором виступає оцінка фінансового стану підприємства. Її дослідження дозволяє виявити сильні та слабкі сторони і позиції підприємства, а також його фінансові резерви. При оцінюванні фінансового стану підприємства підвищується ефективність управління господарським суб'єктом і зменшується негативний вплив зовнішніх та внутрішніх факторів [33, 35, 65].

Оцінка фінансового стану аналізує фінансову спроможність підприємства, розробляє та реалізує заходи щодо швидкої модернізації платоспроможності та фінансової стійкості, допомагає знайти можливі шляхи для господарської діяльності та тенденції для розвитку підприємства, забезпечує прибутковість і ріст виробництва та вирішення управлінських рішень.

Вона характеризує всю господарську діяльність підприємства, отже, не може здійснюватися лише одним показником. Найважливішою рисою оцінки є комплексність, тобто, існує безліч показників, що утворюють собою певний комплекс, за якого можна детально розглянути становище діяльності підприємства.

Ще однією ознакою оцінки фінансового стану підприємства є циклічність, адже, вона досліджує минулу діяльність підприємства, його стан на даний момент часу та подальшу майбутню діяльність і її розвиток.

Таким чином, можна зробити висновок, що аналіз та оцінка фінансового стану здійснюється за певну тривалість років, мінімальна кількість яких не менше трьох, а також за множиною показників економічних категорій, що зображені на рис. 1.2.

Оцінка фінансового стану здійснюється послідовно, за певними етапами, а саме:

1. За допомогою інформації, яка наведена у фінансовій звітності, здійснюється обчислення значень показників всіх досліджуваних періодів.
2. Отримані показники порівнюють з нормативними значеннями.

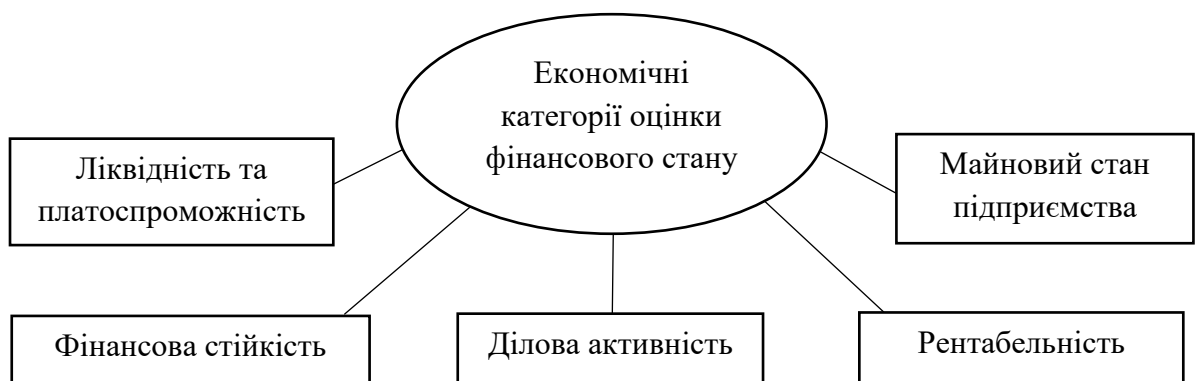

Рисунок 1.2- «Економічні категорії оцінки фінансового стану»

Джерело: Побудовано автором на основі [9]

3. Отримані показники порівнюють з нормативними значеннями.
4. Аналізують кожний отриманий коефіцієнт та роблять висновки, де вказуються причини, за яких відбулася зміна коефіцієнта.
5. Визначають статистичну характеристику зміни показника.
6. Знаходять фактори впливу на величину показника за звітним періодом.
7. Після аналізу кожної підсистеми показників, беручи до уваги висновки, складають аналітичні записки, в яких представлена детальна характеристика діяльності підприємства за кожним напрямом аналізу.
8. Спираючись на показники, які досліджувались, складають певний сценарій заходів для покращення їх стану.
9. Узагальнюється оцінка всієї системи показників, де вказується повна комплексна характеристика підприємства та його фінансового стану.

Кожен показник економічної категорії, а в загальній сумі їх 65, має своє значення для оцінки фінансового стану підприємства.

Наприклад, показники оцінки майнового стану:

1) сума господарських коштів підприємства дає оцінку вартості активам, які знаходяться на балансі підприємства. Якщо цей показник зростає, то відбувається приріст майнового потенціалу підприємства;

2) частка активної частини основних засобів (далі ОЗ) – це машини та обладнання, транспортні засоби. Ріст цього показника є позитивною тенденцією для підприємства;

3) коефіцієнт зносу ОЗ – частка вартості основних засобів без списання витрат на наступні періоди. Якщо цей коефіцієнт збільшується, то стан основних засобів погіршується;

4) коефіцієнт оновлення ОЗ показує частку нових основних засобів на кінець звітного періоду від наявних;

5) коефіцієнт вибуття ОЗ характеризує частину ОЗ, які вибули через старіння в кінці звітного року.

Наступними показниками оцінки є показники ліквідності та платоспроможності. На даний момент їх нараховують близько 19, але ми розглянемо найважливіші:

1) коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) показує яка сума поточних активів припадає на 1 гривню поточних зобов'язань. Успішне функціонування підприємства може бути тільки тоді, коли поточні активи перевищують поточні зобов'язання;

2) коефіцієнт швидкої ліквідності прогнозує платіжні можливості підприємства, якщо розрахунки з дебіторами відбулися вчасно. Показує чи платоспроможне підприємство у періоді середньої тривалості обороту дебіторської заборгованості;

3) коефіцієнт абсолютної ліквідності показує наскільки швидко грошові кошти та їх еквіваленти можуть погасити короткострокові зобов'язання.

Далі розглянемо фінансову стійкість підприємства. Вона характеризує спроможність здійснювати ефективну діяльність у довгостроковому періоді, що полягає в дотриманні оптимального співвідношення власних і позикових ресурсів, яке сприятиме максимізації прибутку та забезпеченні добробуту власників та робітників підприємства.

Фінансова стійкість буває абсолютною, коли трикомпонентний показник – 1, 1, 1; нормальною (значення трикомпонентного показника 0, 1, 1); нестійкою – нестійкий фінансовий стан (значення трикомпонентного показника 0, 0, 1) та критичною – критичний фінансовий стан (значення трикомпонентного показника 0, 0, 0). Алгоритм розрахунку наведений в додатку А (таблиця А.3).

До коефіцієнтів ділової активності відносять:

1) коефіцієнт оборотності вкладеного капіталу полягає у відображенні кількості повного циклу виробництва і обігу, яка відбулася у аналізованому періоді або скільки грошових одиниць виручено від кожної одиниці активів;

2) коефіцієнт оборотності власного капіталу показує масштаб забезпечення діяльності підприємства власним капіталом;

3) коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості - це показник, що відображає яку кількість обсягів надходження від реалізації в періоді вміщує в себе середній залишок боргових прав;

4) коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зумовлює наскільки швидко відбуваються розрахунки з постачальниками та кредиторами за товарно-матеріальні цінності;

5) коефіцієнт оборотності матеріальних запасів показує скільки разів поповнювалися запаси за рік. Якщо даний показник має тенденцію до росту, то покращується структура оборотних активів і фінансова стійкість підприємства підвищується;

6) коефіцієнт оборотності ОЗ або фондівіддача виявляє чи ефективно використовуються основні засоби.

Показники рентабельності визначають відношення доходу і прибутку підприємства до витрат коштів чи майна у відсотках. коефіцієнт рентабельності активів. Основними показниками є:

1) коефіцієнт рентабельності активів;

2) коефіцієнт рентабельності власного капіталу;

3) коефіцієнт рентабельності діяльності;

4) коефіцієнт рентабельності продукції.

Порядок розрахунку основних показників наведено в додатку А.

1.3 Прийоми та методи фінансового аналізу підприємства.

Виробнича, комерційна та фінансово-господарська діяльність суттєво впливають на фінансовий стан підприємства. Якщо показники обсягу виробництва та реалізації продукції, робіт та послуг набагато перевищують їх собівартість, то прибуток підприємства буде збільшуватися. Така ситуація позитивно відображається на фінансовому стані підприємства.

Фінансовий аналіз є основним аналізом фінансового стану підприємства. З його допомогою підприємство розробляє свою фінансову політику та визначає недоліки у прийнятих управлінських рішеннях, що підвищують ефективність діяльності підприємства. Фінансовий аналіз можуть здійснювати або сам управлінський персонал, або зовнішній аналітик.

У статті авторів Корбутяк А. Г. та Бути М. М. згадується, що інформація фінансового стану підприємства, яка є достовірною та своєчасною, допомагає прийняти ефективні фінансові рішення, щоб знизити витрати фінансових ресурсів та підвищити прибуток і ринкову вартість підприємства. Такою інформацією користуються власники підприємства, інвестори, банківські установи, партнери з бізнесу, професійні учасники ринку цінних паперів, працівники податкової служби, страхові компанії та інші учасники економічних відносин [22].

Фінансовий аналіз діяльності підприємства комплексно вивчає фінансовий стан підприємства для того, щоб оцінити досягнутий фінансовий результат. Фінансовий аналіз проводять за допомогою даних фінансової звітності шляхом методів проведення фінансового аналізу.

Надати інформацію про фінансовий стан підприємства системі управління для того, щоб здійснити оптимізаційні процеси є метою фінансового аналізу.

За допомогою фінансового аналізу можна (завдання):

- оцінити наскільки ефективна діяльність господарства та виявити фактори і причини, що впливають на такий стан;
- визначити рівень розвитку та тенденції його зростання;
- розробити послідовність розвитку економічної діяльності суб'єкта, що господарює. Для цього потрібно: накопичити, трансформувати та ефективно використовувати інформаційну базу фінансового характеру;

- визначити ступінь кредитоспроможності підприємства;
- якісно планувати, прогнозувати та бюджетувати, тобто, визначати потребу у фінансових ресурсах та правильно їх розміщувати;
- формувати і використовувати потоки грошових коштів;
- створити рейтингову систему оцінки фінансового стану господарюючої системи;
- вчасно вживати заходи, що дозволять підвищити платоспроможність, фінансову стійкість та прибутковість підприємства;
- знайти резерви, які допоможуть покращити фінансовий стан суб'єкта;
- вміти правильно розподіляти і використовувати прибуток за різними потребами власників або самого підприємства;
- оцінити ступінь ризику підприємства, якщо потрібно погасити зобов'язання, збільшити чисті активи та заохочити інвестиції.

Основною інформацією для здійснення фінансового аналізу виступає фінансова звітність підприємства.

Міжнародні та національні стандарти передбачають, що фінансова звітність повинна складатися за такими елементами, як активи, зобов'язання, капітал та доходи і витрати. Фінансову звітність в Україні складає баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звіту.

Характеристика інформації фінансової звітності наведена в додатку А.

Фінансова звітність використовується у безлічі прийомів та методів оцінки фінансового стану підприємства. Розглянемо основні прийоми та методи фінансового аналізу, що наведені на рисунку 1.3.

За методом горизонтального аналізу значення однакових показників порівнюються за певний часовий період. Для цього визначаються абсолютні та відносні зміни, що відбуваються у величині статей балансу та показниках фінансової звітності за звітний період. Абсолютне відношення визначається результатом віднімання позицій попереднього року від теперішнього. Відносне відношення є діленням різниці попереднього та теперішнього року на показник цього ж попереднього року і множенням на 100%. Ще цей метод називають часовим, так як в ньому порівнюють значення показників за періодами, тобто роками.

У вертикальному аналізі визначається питома вага (структура) окремих статей балансу у загальній валюті за звітний період. Якщо частка власного

капіталу є високою, то фінансові ризики будуть навпаки низькими - це значить, що підприємство повністю не розкриває свій потенціал і навпаки, якщо частка власного капіталу низька, то фінансові ризики високі. Це свідчить про стабільну та результативну роботу підприємства.

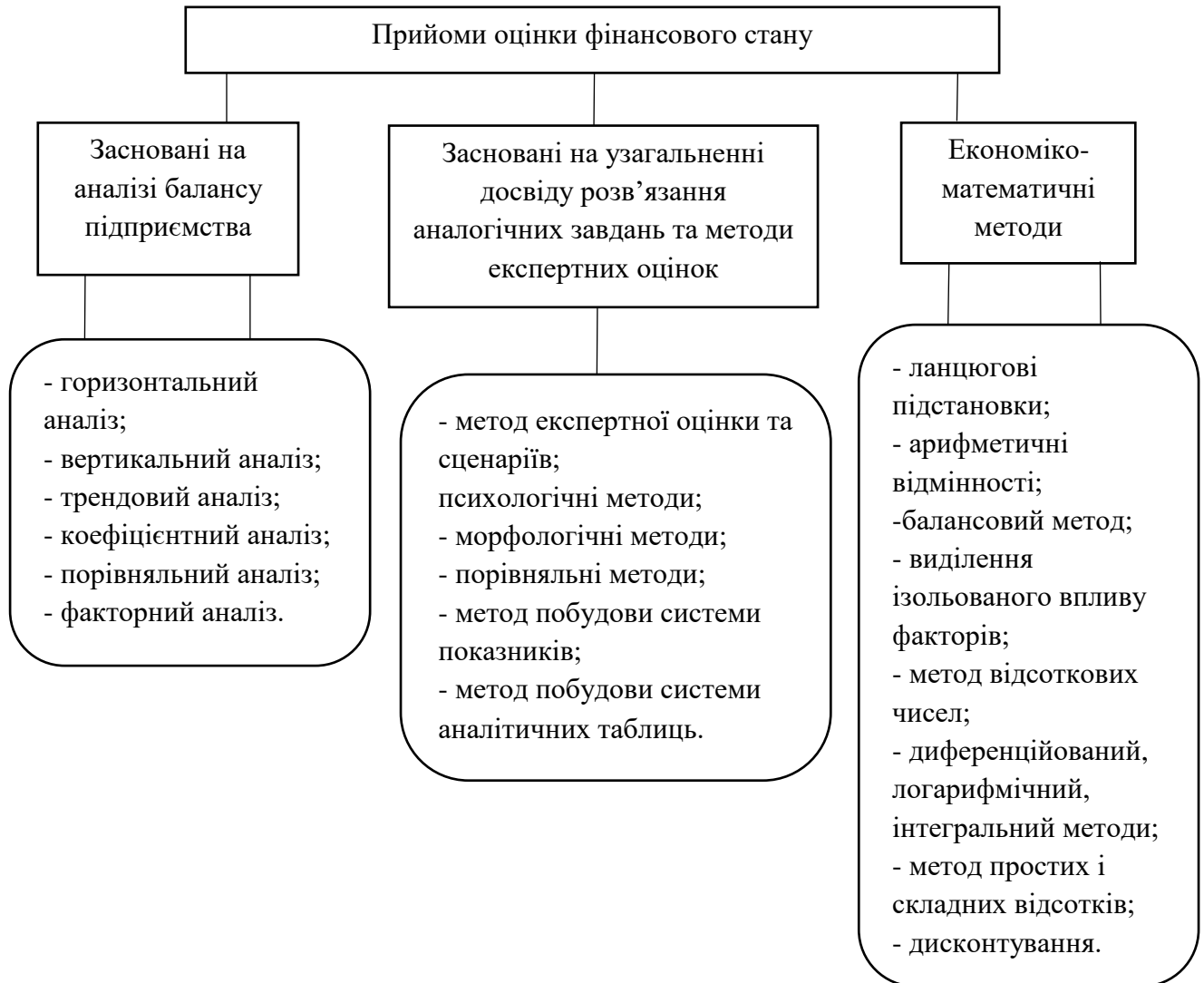

Рисунок 1.3 – «Прийоми оцінки фінансового стану» [30]

Джерело: побудовано автором

Наступним прийомом є трендовий аналіз. Він складається з горизонтального аналізу але, на відміну від горизонтального, вже не просто порівнюють показники позицій звітності, а обирають найбільш перспективні, тобто, визначають тренд, який може зростати, знижуватися або зовсім не змінюватися. За трендовим аналізом вивчають показники максимального періоду часу. Він допомагає зробити оцінку якісним зрушенням компанії.

Оцінка фінансового стану найчастіше здійснюється коефіцієнтним аналізом. Він вивчає відносні показники фінансового стану підприємства шляхом розрахунку відношення позицій різних форм звітності. Основними показниками коефіцієнтного аналізу є коефіцієнти: майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості та ділової активності. Мінус цього прийому – показники розглядають окремі сторони підприємства, граничні значення більшості показників зовсім відсутні або неповні.

Порівняльний аналіз базується на внутрішньогосподарському аналізі. Тут відбувається зведення показників звітності за показниками цього підприємства, його філій і не тільки. Ще дуже важливим фактором є порівняння міжгосподарського аналізу підприємства з показниками фірм-конкурентів, середньогалузевими і середніми показниками.

І останній прийом аналізу фінансового стану підприємства – факторний аналіз. Визначає вплив факторів на результат прийомів дослідження. Прийоми бувають детерміновані та стохастичні. Детерміновані характеризуються розділенням у часі, а стохастичні не мають певного порядку.

Факторний аналіз поділяють на прямий та зворотній. Друга назва прямого аналізу – власне аналіз. За його суттю результативний показник повинні розділити на окремі складові. А у зворотньому факторному аналізі, який називають синтезом, відбувається з'єднання окремих елементів у загальний результативний показник.

Розглянемо тепер методи оцінки фінансового стану. Вони поділяються на неформалізовані та формалізовані.

Неформалізовані методи описують аналітичні процедури на логічному рівні. Вони складаються з методів: експертних оцінок та сценаріїв, психологічних, морфологічних, порівняльних, побудови системи показників та системи аналітичних таблиць. Основна риса цих методів полягає у досвіді, інтуїції, логіці та знаннях аналітика.

Формалізовані методи характеризуються аналітичною залежністю. До них належать методи: ланцюгових підстановок, арифметичних відмінностей, балансовий, виділення ізольованого впливу факторів, відсоткових чисел, диференційований, логарифмічний, інтегральний, простих та складних відсотків, дисконтування.

Види, прийоми та методи є методологічною базою методики фінансового аналізу.

2 АНАЛІЗ ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ПАТ «АВК»

Для проведення оцінки фінансового стану було обрано підприємство України, яке характеризується на виробленні харчової продукції – приватне акціонерне товариство «Кондитерська фабрика «АВК» м. Дніпро», що займається виробництвом та збутом кондитерських виробів.

Компанія «АВК» є однією з найбільших українських виробників, які виробляють кондитерську продукцію. А ще в 1991 році «АВК» тільки розпочала свою діяльність та постачала какао-продукти на кондитерські фабрики України. Через 3 роки компанія випустила першу продукцію – шоколадні фігурки, які були порожніми всередині.

«АВК» це аббревіатура, яка створена першими буквами прізвищ та імен засновників – «А»враменко «В»олодимир і «В»алерій «К»равець .

В компанії організаційною структурою є лінійна структура. Вона складається з структурних підрозділів, структурних відокремлених та структурних виробничих підрозділів, в яких не має статусу юридичної особи.

Розташовані п'ять кондитерських фабрик «АВК» у містах: Дніпро, Мукачеве, Донецьк та Луганськ.

Для загальної характеристики діяльності підприємства проведемо аналіз основних фінансово-економічних показників, що надані у таблиці 2.1. Для його проведення використовується фінансова звітність ПАТ «АВК», яка наведена в додатку Б.

За допомогою аналізу таблиці 2.1 маємо збільшення суми необоротних активів 2018 року в порівнянні з 2014 роком на 24 635 тис. грн. або на 13,36%, це впливає на зростання основних засобів та значить, що потенціал виробничого підприємства має змогу до розширення. Оборотні активи у 2018 році склали 356 709 тис. грн., що на 205 558 тис. грн. або на 135,1 % більше за показник 2014 року та вказує на формування більш мобільної структури активів. Величина власного капіталу збільшується за 2014-2018 роки на 3 319 тис. грн. або на 1,81%, що зумовлено зменшенням обсягу непокритого збитку через збиткову діяльність підприємства. Величина позикового капіталу також збільшується з 334 105 тис. грн. до 542 982 тис. грн., що свідчить про поси-

Таблиця 2.1 – Динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (2018/2014)	
	2014	2015	2016	2017	2018	тис. грн.	%
Необоротні активи	184374	189129	189021	199376	209009	24 635	13,36
Оборотні активи	151151	244239	328224	373051	356709	205 558	135,1
Власний капітал	182954	183597	184541	185590	186273	3 319	1,81
Позиковий капітал	334105	427836	512765	558641	542982	208 877	62,52
Валюта балансу	335530	433368	517245	572427	565718	230 188	68,60
Чистий дохід	310722	434188	822581	893832	897388	586 666	188,81
Собівартість	- 287564	- 413277	- 753641	- 821467	- 821691	-534 127	185,74
Чистий прибуток (чистий збиток)	- 4410	- 578	202	42	330	4 740	-107,48

лення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Валюта балансу у 2018 році становить 565718 тис. грн., що на 230 188 тис. грн. або на 68,60 % більше за показник 2014 року, що вказує на розширення діяльності підприємства. Збільшення обсягу чистого доходу на 586 666 тис. грн. або на 188,81%, що вказує на розширення сфер діяльності та зміцнення позиції на ринку. Проте, варто зауважити, що зростання даного показника зумовлено або за рахунок збільшення обсягів виробництва або за рахунок зростання цін. Собівартість в динаміці збільшилась в негативну сторону на 534 127 тис. грн. або на 185,74 % та у 2018 році, що вказує на зменшення прибутку підприємства. ПАТ «АВК» з 2014 по 2015 роки отримувало збиток у сумі 4410 грн. та 578 грн, проте, з 2016 року чистий прибуток має тенденцію до збільшення на 4740 грн відповідно.

2.2 Оцінка фінансового стану підприємства на прикладі ПАТ «АВК»

Для того щоб, оцінити фінансовий стан, потрібно розрахувати показники майнового стану, ліквідності, ділової активності і рентабельності та провести їх аналіз.

На першому етапі аналізу фінансового стану розрахуємо показники майнового стану, які характеризують забезпеченість виробничого процесу засобами виробництва та їх стан (табл. 2.3).

Таблиця 2.2 – Динаміка показників майнового стану ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014	2018/2017
Коефіцієнт оновлення	-0,06	0,09	0,08	0,1	0,1	0,16	276,6
Коефіцієнт вибуття	-0,06	0,10	0,09	0,11	0,11	0,17	309
Коефіцієнт зносу	0,13	0,19	0,26	0,31	0,35	0,21	161,5
Коефіцієнт придатності	0,87	0,81	0,74	0,69	0,65	-0,21	24,1

Розглянемо показники майнового стану (табл. 2.3). Коефіцієнт вибуття в динаміці перевищує коефіцієнт оновлення, що вказує на те, що основні засоби вибувають повільнішими темпами, ніж оновлюються. Коефіцієнт зносу в динаміці збільшився з 0,13 до 0,35, але задовольняє нормативне значення ($>0,5$), це вказує на те, що рівень частки непридатних до експлуатації основних засобів збільшився на 24,1 %. Відповідно коефіцієнт придатності зменшується з 0,87 до 0,65, тобто на підприємстві кошти амортизаційних відрахувань використовуються не ефективно і господарство несе збиток.

Для того щоб визначити наскільки підприємство може відповідати за своїми зобов'язаннями потрібно провести аналіз показників ліквідності та аналіз ліквідності балансу.

Щоб розрахувати ліквідність балансу потрібно згрупувати активи та пасиви підприємства (табл. 2.3 та табл. 2.4).

За даними таблиці 2.3 видно, що високоліквідні активів мають тенденцію до збільшення, а саме з 2014 року по 2018 рік їх сума збільшення –

Таблиця 2.3 – Склад активів за рівнем ліквідності ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки

Види активів	Рік					Відхилення (2018/2014)	
	2014	2015	2016	2017	2018	тис. грн.	%
Високоліквідні (А ₁)	3450	6409	10495	28554	25545	22095	640,43
Швидколіквідні (А ₂)	146378	233083	309388	327599	307342	160964	109,96
Повільноліквідні (А ₃)	1865	4888	8341	9701	15495	13630	730,83
Важколіквідні (А ₄)	184374	189129	189021	199376	209009	24635	13,36
Разом	336067	433509	517245	565230	557391	221324	1509,54

222095 тис. грн. або 640,43 %. Це пояснює, що у підприємства є кошти, які готові до негайної реалізації, збільшує рівень абсолютної ліквідності підприємства. Сума швидко ліквідних активів у 2018 році становить 307342 тис. грн., що на 160964 тис. грн. або на 109,96 % більше, ніж у 2014, це відбулось завдяки зростанню приросту товарної дебіторської заборгованості. Збільшення повільно ліквідних активів на 13630 тис. грн. або на 730,83 % пов'язано зі зростанням дебіторської заборгованості за розрахунками. Обсяг важко ліквідних активів збільшується на 24635 тис. грн. або на 13,36 %, цьому сприяє нарощення величини необоротних активів.

Таблиця 2.4 – Склад зобов'язань за терміновістю оплати ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки

Вид зобов'язань	Рік					Відхилення (2018/2014)	
	2014	2015	2016	2017	2018	тис. грн.	%
Найбільш термінові (П ₁)	5435	14873	13765	19363	21662	16227	298,56
Короткострокові (П ₂)	135450	220955	302272	269752	257995	122545	90,47
Довгострокові (П ₃)	7884	7843	7050	68139	68062	60178	763,29
Постійні (П ₄)	182954	183597	184541	185590	186273	3319	1,81
Разом	331723	427268	507628	542844	533992	202269	1154,4

Провівши аналіз складу зобов'язань, згрупованих за терміновістю оплати, відмітимо, що найбільш термінові зобов'язання збільшились в динаміці на 16227 тис. грн. або на 298,56 % завдяки зростанню кредиторської заборгованості за розрахунками. Сума короткострокових зобов'язань збільшується з 135450 тис. грн. до 257995 тис. грн. за 2014-2018 роки, що пов'язано зі зростанням товарної кредиторської заборгованості. Довгострокові зобов'язання збільшились в динаміці на 60178 тис. грн. або на 763,29 % та на кінець 2018 року становили 68062 тис. грн., що відбулось за рахунок приросту довгострокових зобов'язань. Сума постійних пасивів збільшилась на 3319 тис. грн. або на 1,81 % через збільшення власного капіталу.

Отже, зіставивши відповідні групи активів, згрупованих за ознакою ліквідності з відповідною групою зобов'язань, згрупованих за терміновістю оплати визначимо ліквідність балансу ПАТ «АВК» (табл. 2.5)

Таблиця 2.5 – Аналіз ліквідності балансу ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки

Показник	Рік				
	2014	2015	2016	2017	2018
За 1 групою (А1-П1)	-1985	-8464	-3270	9191	3883
За 2 групою (А2-П2)	10928	12128	7116	57847	49347
За 3 групою (А3- П3)	-6019	-2955	1291	-58438	-52567
За 4 групою (А4-П4)	1420	5532	4480	13786	22736

Отже, баланс вважається ліквідним, якщо виконуються наступні умови: $A1 > P1$, $A2 > P2$, $A3 > P3$, $A4 < P4$. Проте, перша умова ліквідності не виконується, оскільки найбільш термінові зобов'язання перевищують найбільш ліквідні активи. За 2 групою відбувається виконання умови ліквідності, це свідчить про те, що швидколіквідні активи перевищують короткострокові зобов'язання. Невиконання 3-ої умови пов'язано з перевищенням короткострокових зобов'язань над швидко ліквідними активами. Спостерігаємо порушення 4-ої умови, яка є гарантом мінімальної умови фінансової стійкості, а отже наявності власного оборотного капіталу. Тому, можемо стверджувати, що баланс ПАТ «АВК» не є ліквідним.

Для подальшої оцінки фінансового стану розрахуємо показники ліквідності.

Єдиним абсолютним показником ліквідності є величина робочого капіталу. Цей показник вказує на те, яка частина власного капіталу може покрити поточні активи підприємства. У ПАТ «АВК» цей показник у 2015 році досягає мінімуму – 2311 тис. грн, а в 2017 він є максимальним – 54353 тис. грн. Щодо 2018 року, спостерігається зменшення порівняно з 2017 роком на 9027 грн. Це відбувається через зменшення суми прибутку.

Далі розрахуємо основні відносні коефіцієнти ліквідності (табл. 2.6)

Таблиця 2.6 – Динаміка показників ліквідності та платоспроможності ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки

Показник	Рік					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014	2018/2017
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,08	1,04	1,04	1,27	1,25	0,17	15,70
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,06	1,02	1,01	1,23	1,19	0,13	11,93
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,03	0,03	0,08	0,07	0,05	216,79

Провівши аналіз відносних показників ліквідності підприємства, зазначимо, що коефіцієнт покриття протягом аналізованого періоду не відповідав нормативному значенню (1,5-2,5), що означає недостатність оборотних активів для погашення поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності протягом 2014-2018 років коливається в межах 1,9-1,19. Значення даного показника є більшим за норматив (0,8-1,0). Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом аналізованого періоду має досить низьке значення, яке не відповідає нормативному (0,25-0,3) та у 2018 становить 0,07, тобто лише 7 % поточних зобов'язань підприємство зможе погасити за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів.

Наступними показниками для оцінки фінансового стану є фінансова стійкість.

Спочатку визначимо фінансову стійкість за типами оцінки фінансової стійкості підприємства (табл. 2.7).

За результатами аналізу таблиці 2.7 2014 рік має нестійкий фінансовий стан, а період з 2015 по 2018 роки показує, що підприємство має критичний

Таблиця 2.7 – Абсолютні показники фінансової стійкості ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Показники	Рік				
	2014	2015	2016	2017	2018
Власний оборотний капітал	-1420	-5532	-4480	-13786	-22736
Довгострокові позикові кошти	6464	2311	2570	54353	45326
Загальна величина основних джерел формування запасів	151156	244239	328224	373051	356709
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	-152571	-249771	-332704	-386837	-379445
Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	-144687	-241928	-325654	-318698	-311383
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	5	0	0	0	0
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0;0;1)	(0;0;0;)	(0;0;0;)	(0;0;0;)	(0;0;0;)
Тип фінансової стійкості	нестійкий	критичний	критичний	критичний	критичний

фінансовий стан. Головною проблемою такого становища є відсутність власного оборотного капіталу, тому виникає нестача нормальних джерел для фінансування запасів та витрат. Як наслідок, підприємство ПАТ «АВК» знаходиться на межі банкрутства.

Розглянемо відносні показники фінансової стійкості (табл. 2.8).

Аналіз таблиці 2.8 дає можливість зробити висновок, що підприємство має високу залежність від зовнішніх джерел фінансування та низький рівень фінансової автономії, оскільки коефіцієнт автономію, що визначає частку власного капіталу у загальній структурі капіталу, зменшився на 0,21, тобто

Таблиця 2.8 – Динаміка відносних показників фінансової стійкості ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки

Показники	Рік					Відхилення (+/-) 2018/2014
	2014	2015	2016	2017	2018	
Коефіцієнт автономії	0,54	0,42	0,36	0,32	0,33	0,21
Коефіцієнт фінансової залежності	1,83	2,36	2,80	3,08	3,04	1,20
Коефіцієнт фінансування	0,83	1,36	1,80	2,08	2,04	1,20
Коефіцієнт фінансової стійкості	1,2	0,74	0,55	0,48	0,49	-0,71
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,01	-0,02	-0,01	-0,04	-0,06	-0,05
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,01	-0,03	-0,02	-0,07	-0,12	-0,11

власний капітал зменшується з 54 % до 33 %, що є негативною тенденцією, так як нормативне значення даного показника має перевищувати 0,5.

Так, коефіцієнт фінансової залежності в динаміці збільшується з 1,83 до 3,04, тобто, збільшується частка позикових коштів та фінансова незалежність втрачається. Коефіцієнт фінансування з 0,83 збільшився до 2,04, тобто, збільшується позиковий капітал, який припадає на 1 грн. власного капіталу, отже, збільшується залежність підприємства від позикового капіталу. Коефіцієнт фінансової стійкості протягом років зменшився на 0,71. Це свідчить про залежність власного капіталу від фінансування зовнішніми джерелами фінансових ресурсів. Так само зменшенню підлягли коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом (0,06) та коефіцієнт маневреності власного капіталу (0,12). Аналіз коефіцієнту маневреності власного капіталу показує, що власний капітал не гнучкий у використанні та є неліквідним. Оборотної активи фінансуються поточними зобов'язаннями.

Таким чином, аналіз фінансової стійкості дає змогу зробити висновок, що підприємство ПАТ «АВК» має критичний тип фінансової стійкості, який передбачає фінансування запасів і витрат за рахунок усіх наявних джерел

фінансових ресурсів, а також має високу залежність від позикового капіталу, оскільки частка власного капіталу на кінець 2018 року становить лише 33 % у загальній структурі капіталу.

Мета аналізу ділової активності визначити ефективність використання виробничих і фінансових ресурсів (табл. 2.9)

Таблиця 2.9 – Динаміка показників ділової активності ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки

Показники	Рік					Відхилення (+/-) 2018/2014
	2014	2015	2016	2017	2018	
Коефіцієнт оборотності активів	1,09	1,13	1,73	1,64	1,58	0,49
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,69	2,37	4,47	4,83	4,83	3,14
Коефіцієнт оборотності запасів	-35,55	-60,84	-56,86	-98,67	0	35,55
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,95	1,15	1,53	1,41	1,42	-0,53
Тривалість погашення оборотності дебіторської заборгованості, дн.	185	313	236	255	254	69
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-0,28	-0,43	-0,34	-0,35	-0,32	-0,04
Тривалість погашення оборотності кредиторської заборгованості, дн.	-102	-0,5	-0,3	-0,3	-0,3	101,9
Тривалість операційного циклу, дн.	108	151	112	120	116	8

Відносно показників ділової активності ПАТ «АВК», можемо зазначити, що коефіцієнт оборотності активів в динаміці збільшується на 0,49 та у 2018 році становить 1,58, що означає збільшення суми грошових одиниць реалізованої продукції, що принесла кожна одиниця активів.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу збільшується з 1,69 у 2014 році до 4,83 у 2018 році, що відповідає бажаній тенденції показника. Коефіцієнт оборотності запасів дорівнює нулю у 2018 році, тобто виробничі запаси і незавершене виробництво збільшується або знижується попит на готову продукцію. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшується, що свідчить про несвоєчасне погашення покупцями заборгованості та збільшення комерційного кредиту наданого підприємством, тому термін погашення дебіторської заборгованості збільшився за 2014-2018 роки на 69 днів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості має мінусову тенденцію, що вказує на меншу швидкість обертання кредиторської заборгованості та збільшення комерційного кредиту підприємства. Операційний цикл збільшився в динаміці з 108 днів у 2014 році до 116 днів у 2018 році, що означає збільшення інтервалу часу протягом якого здійснюється виробництво продукції, її продаж та оплата.

Аналіз показників рентабельності надає змогу оцінити фінансові результати діяльності підприємства (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Динаміка показників рентабельності ПАТ «АВК» за 2014-2018 рр.

Показники	Рік					Відхилення	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014	2018/2017
Рентабельність активів	-0,03	0,003	0,004	0,006	0,003	0,03	-0,003
Рентабельність власного капіталу	-0,02	- 0,003	0,001	0,0002	0,002	0,026	0,002
Чиста рентабельність продажів	-0,01	- 0,001	0,0002	4,70	0,0003	0,015	0,0003
Рентабельність продукції	- 13,68	-0,92	-0,13	-0,12	-0,12	13,57	0,003

Провівши аналіз показників рентабельності зазначимо, що виходячи з розрахунків, наведених в таблиці 2.10, дане підприємство стало більш рентабельним з 2016 року.

Показник рентабельності активів з 2015 року почав збільшуватися, але у 2018 році його значення стало таким же, як і в 2015. Впливом на це став

скорочений попит на виготовлену продукцію підприємства. Рентабельність власного капіталу з 2016 року почала збільшуватись. Це є хорошим знаком для власників і акціонерів. Рентабельність продажів збільшилася на 0,015 порівняно з 2014 року. А ось рентабельність продукції, яка характеризує операційну діяльність підприємства, має негативну динаміку, але йде до збільшення.

У 2018 році на 1 грн. активів припадає 0,003 грн. чистого збитку, на 1 грн. власного капіталу – 0,002 грн. чистого збитку, на 1 грн. чистого доходу – 0,0003 грн. чистого доходу та на 1 грн. собівартості – 0,12 грн. чистого збитку. Така ситуація виникла через збитки понесені підприємством у 2014-2015 роках.

Отже, провівши аналіз показників фінансового аналізу, можна зробити оцінку фінансового стану ПАТ «АВК».

Аналіз майнового стану показав, що основні засоби підприємства не у належному стані. Вони вибувають швидше, ніж оновлюються, так їх знос збільшується. Як висновок, відбувається неефективне використання коштів амортизаційних відрахувань.

Всі активи (високоліквідні, швидко ліквідні, повільно ліквідні та важколіквідні) підприємства мають тенденцію до збільшення. У підприємства є кошти, які можна використовувати для негайної реалізації. Дебіторська заборгованість за розрахунками та величина необоротних активів збільшується. Це покращує рівень абсолютної ліквідності підприємства. Але баланс даного підприємства є не ліквідним, і тому, підприємство не в змозі швидко перетворювати свої активи на гроші. З цього випливає, що оборотних активів, щоб погасити поточні зобов'язання недостатньо.

Недостатня ліквідність погано впливає на власників (зменшується прибуток та вклади в капітал втрачаються) та кредиторів підприємства (затримується сплата відсотки та сума боргу).

З аналізу абсолютних показників, можна зробити висновок, що підприємство має критичний фінансовий стан. Тобто, підприємство не може вчасно виконувати свої грошові зобов'язання через нестачу нормального фінансування запасів та витрат та відсутність власного оборотного капіталу.

Відносні показники фінансової стійкості показують, що підприємство залежне від зовнішніх джерел фінансування та має низький рівень

фінансової автономії. Збільшуються частка позикових коштів, що впливає на фінансову незалежність і вона втрачається.

Відносно показників ділової активності, то виручка від реалізованої продукції, яку принесла кожна одиниця активів збільшилася, але на відмінну від показників коефіцієнту оборотності активів, всі інші показники показують негативний вплив діяльності підприємства. Виробничі запаси і незавершене виробництво збільшилися або попит на продукцію знизився, покупці не вчасно погашають заборгованість, тому збільшується комерційний кредит, що надало підприємство. Термін погашення дебіторської заборгованості становить 69 днів. Швидкість обертання кредиторської заборгованості дуже повільна. Операційний цикл становить 116 днів, за яких виробляється продукція, продається та оплачується.

Рентабельність підприємства почала збільшуватися з 2016 року, але не є досконалою. У 2018 році на 1 грн. активів припадає 0,003 грн. чистого збитку, на 1 грн. власного капіталу – 0,002 грн. чистого збитку, на 1 грн. чистого доходу – 0,0003 грн. чистого доходу та на 1 грн. собівартості – 0,12 грн. чистого збитку. Така ситуація виникла через збитки понесені підприємством у 2014-2015 роках.

Таким чином, на основі аналізованих даних фінансового стану відмітимо, що підприємству ПАТ «АВК» потрібно здійснювати заходи щодо покращення діяльності підприємства.

2.3 Шляхи покращення фінансового стану ПАТ «АВК»

Більшість підприємств України мають незадовільний фінансовий стан. Якщо вчасно здійснити заходи, щоб поліпшити його на довгий строк, то майновий потенціал підприємства збільшиться, що є позитивною тенденцією для платоспроможності та прибутковості.

Провівши оцінку фінансового стану ПАТ «АВК», ми дійшли висновку, що підприємство має незадовільний фінансовий стан та знаходиться у кризовому становищі. Криза впливає на нормальну діяльність підприємства і запобігає впливу на фінансові відносини, а це значить, що підприємство може стати неплатоспроможним, що призводить до банкрутства. Тому потрібно знайти шляхи покращення стосовно його проблем.

Важливу роль в кризовому становищі відіграє санація. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» розглядає термін «санація» як комплекс оздоровчих заходів до порушення провадження у справі про банкрутство, які запобігають визнання боржника банкрутом і ліквідації підприємства. Її метою є покращення фінансово-господарської діяльності суб'єкта [2].

Під час санації підприємства здійснюються такі заходи:

- зменшується борг підприємства;
- збиткові підприємства можуть зливатися з більш фінансово стійкими;
- кредити з коротким терміном замінюють на кредити з довгим терміном;
- проводиться емісія цінних паперів, щоб збільшити фінансові ресурси;
- майно підприємства, що є боржником продається або здається в оренду;
- підприємство-боржник може стати іншим підприємством в колективній або іншій формі власності.

Першим етапом санації є відновлення платоспроможності, другим – фінансової стійкості, третім – фінансової рівноваги.

Щоб підвищити неплатоспроможність ПАТ «АВК» в умовах кризи, потрібно скоригувати склад оборотних активів (ліквідувати короткострокові фінансові інвестиції, прискорити інкасацію дебіторської заборгованості, знизити розмір страхових запасів товарів та матеріалів та зробити їх уцінку до рівня ціни попиту, зробити знижку за продукцію, якщо розрахунок відбудуватиметься готівковими коштами) та поточних зобов'язань (лізинг, продати необоротні активи, що не використовуються, замість купівлі устаткування, взяти його в оренду) і визначити коефіцієнт поточної ліквідності. В нашому випадку, з 2014 по 2018 роки він більше одиниці, і це означає, обсяг коштів перевищує обсяг фінансових зобов'язань за короткостроковий період. Але все це може не вплинути на кризу, поки не відновиться фінансова стійкість.

Фінансову стійкість потрібно не просто відновлювати, а ще й покращувати її перспективу. Для цього підприємство «АВК» повинно змінити свою фінансову діяльність. Зробити кращою структуру капіталу, оборотні активи і грошові потоки, збільшити обсяг створення власних коштів (оптимізувати цінову політику, тим самим підвищити операційний дохід,

скоротити витрати, покращити податкову політику, робити більше знижок на продукцію, здавати приміщення та обладнання в оренду) і скоротити їх споживання (відрахування і виплати з прибутку скоротити, відновлювати основні засоби за допомогою коштів оренди або власних джерел).

Для збільшення реалізації продукції, тобто, доходу фінансових ресурсів, потрібно зробити рекламу. В цьому допоможе маркетинг [10]. За його допомогою можна легко позбутися конкурентів, адже, найголовніше це подача реклами. Найвигіднішим варіантом реклами, на мою думку, є створення якогось флешмобу. Це провокує та зацікавлює людей купувати продукцію, і таким способом покупці самі рекламують продукцію між собою. Хорошим варіантом збуту кондитерських виробів є створення спеціальних магазинів солодощів з оригінальною продукцією. Такий варіант збільшить прибуток і період обороту капіталу. Можливо, ці заходи не покращать результат фінансових проблем, але можуть зменшити термін реалізації продукції і прискорити розрахунки з кредиторами.

Фінансова рівновага (або фінансова стабілізація – система заходів, яка зменшує фінансові зобов'язання та збільшує грошові активи для забезпечення цих зобов'язань [30]) залежить від того, як підприємство буде фінансувати свою діяльність, яка впливає на структуру балансу. Щоб баланс був задовільним, потрібно здійснювати тільки цільові та обґрунтовані розрахунки, а також реорганізаційні заходи для обсягу джерел фінансування та ефективно їх використовувати. Для цього потрібно здійснити заходи для забезпечення поточної ліквідності підприємства, власного оборотного капіталу.

Для того, щоб підтримувати фінансовий стан на високому рівні потрібно контролювати зовнішній та внутрішній стан підприємства, знижувати зовнішню вразливість підприємства, сприяти тому, щоб не виникали проблемні ситуації, регулювати виникнення кризової ситуації, приймати відповідні рішення для її покращення.

ВИСНОВКИ

Від початку розвитку ринкової економіки країни в межу відповідальності потрапили підприємства та інші суб'єкти ринку. Інфляційні процеси, досить складні організаційно-правові умови функціонування, надійність контрагентів, конкуренція, ризики, збитки, а також світова криза, яка досить швидко прогресує – все це впливає на економічну діяльність підприємства. Тому оцінка фінансового стану підприємств є досить важливою, як з боку господарства, так, і з боку громадськості. Адже, стійкий фінансовий стан підприємств визначає життєвий рівень населення, його мир та злагоду у суспільстві, а в наслідок банкрутства та нестійкого фінансового становища підприємств виникає безробіття, низький рівень життя та соціуму загалом.

Здійснивши аналіз економічної літератури, можна дійти висновку, що поняття фінансового стану підприємства до сьогоднішнього дня не має єдиного тлумачення. Це призводить до проблеми аналізу фінансового стану, адже навіть склад показників та їх відносне значення відрізняється.

Дослідження визначення «фінансовий стан підприємства» проведено за трьома підходами: деталізованим (фінансовий стан розглядається як структура капіталу, активів та пасивів підприємства, їх ефективність використання в процесі фінансування своєї діяльності); результативним (фінансовий стан відображається як сукупність показників, які показують наскільки підприємство може тримати під контролем свої фінансові ресурси, при цьому здійснювати стабільну та прибуткову господарчу діяльність); системним (фінансовий стан позначається як комплексне поняття, в якому всі фінансові відносини взаємодіють між собою, що сприяє кредито- та платоспроможності підприємства).

Таким чином, фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин, а також являє собою характеристику діяльності підприємства в певному періоді, яка відображає фінансові ресурси підприємства, його конкурентоспроможність та здатність до фінансування господарської діяльності.

Даний етап ринкової економіки характеризується нестійкими умовами для її розвитку. На підприємства впливають: інфляція, конкуренція, а також

складні організаційно-правові умови функціонування. З цієї причини особлива увага приділяється оцінці та шляхам покращення фінансового стану підприємств.

Оцінка фінансового стану аналізує фінансову спроможність підприємства, розробляє та реалізує заходи щодо швидкої модернізації платоспроможності та фінансової стійкості, допомагає знайти можливі шляхи для господарської діяльності та тенденції для розвитку підприємства, забезпечує прибутковість і ріст виробництва та вирішення управлінських рішень.

Вона характеризує всю господарську діяльність підприємства, отже, не може здійснюватися лише одним показником. Найважливішою рисою оцінки є комплексність, тобто, існує безліч показників, що утворюють собою певний комплекс, за якого можна детально розглянути становище діяльності підприємства: показники оцінки майнового стану, показники ліквідності та платоспроможності, показники ділової активності, показники рентабельності.

Фінансова звітність використовується у безлічі прийомів та методів оцінки фінансового стану підприємства. Основні прийоми фінансового аналізу: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, трендовий аналіз, коефіцієнтний аналіз, порівняльний аналіз, факторний аналіз.

Методи оцінки фінансового стану поділяються на неформалізовані (експертних оцінок та сценаріїв, психологічних, морфологічних, порівняльних, побудови системи показників та системи аналітичних таблиць) та формалізовані (ланцюгових підстановок, арифметичних відмінностей, балансовий, виділення ізольованого впливу факторів, відсоткових чисел, диференційований, логарифмічний, інтегральний, простих та складних відсотків, дисконтування).

Провівши аналіз показників фінансового аналізу, можна зробити оцінку фінансового стану ПАТ «АВК».

Аналіз майнового стану показав, що основні засоби підприємства не у належному стані. Баланс даного підприємства є не ліквідним, і тому, підприємство не в змозі швидко перетворювати свої активи на гроші. З аналізу абсолютних показників фінансової стійкості, можна зробити висновок, що підприємство має критичний фінансовий стан. Відносні показники фінансової стійкості показують, що підприємство залежне від зовнішніх джерел фінансування та має низький рівень фінансової автономії.

Відносно показників ділової активності, комерційний кредит, що надало підприємство збільшується. Термін погашення дебіторської заборгованості становить 69 днів. Швидкість обертання кредиторської заборгованості дуже повільна.

Операційний цикл становить 116 днів, за яких виробляється продукція, продається та оплачується. Рентабельність підприємства почала збільшуватися з 2016 року, але не є досконалою. Тобто, фінансовий стан ПАТ «АВК» є незадовільним та знаходиться у кризовому становищі, тому потрібно здійснювати заходи щодо покращення діяльності підприємства.

Важливу роль в кризовому становищі відіграє санація. Першим етапом санації є відновлення платоспроможності, другим – фінансової стійкості, третім – фінансової рівноваги.

Щоб підвищити платоспроможність ПАТ «АВК» в умовах кризи, потрібно скоригувати склад оборотних активів та поточних зобов'язань і визначити коефіцієнт поточної ліквідності.

Фінансову стійкість потрібно не просто відновлювати, а ще й покращувати її перспективу. Для цього підприємство «АВК» повинно змінити свою фінансову діяльність. Зробити кращою структуру капіталу, оборотні активи і грошові потоки, збільшити обсяг створення власних коштів і скоротити їх споживання.

Фінансова рівновага (або фінансова стабілізація – система заходів, яка зменшує фінансові зобов'язання та збільшує грошові активи для забезпечення цих зобов'язань) залежить від того, як підприємство буде фінансувати свою діяльність, яка впливає на структуру балансу. Щоб баланс був задовільним, потрібно здійснювати тільки цільові та обґрунтовані розрахунки, а також реорганізаційні заходи для обсягу джерел фінансування та ефективно їх використовувати. Для цього потрібно здійснити заходи для забезпечення поточної ліквідності підприємства, власного оборотного капіталу.

Для того, щоб підтримувати фінансовий стан на високому рівні потрібно контролювати зовнішній та внутрішній стан підприємства, знижувати зовнішню вразливість підприємства, сприяти тому, щоб не виникали проблемні ситуації, регулювати виникнення кризової ситуації, приймати відповідні рішення для її покращення.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999 зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Кодекс України з процедур банкрутства 2597 – VIII від 01.02.2020 зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
3. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23 лютого 1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=156&ArtID=426>
4. Методичні рекомендації щодо аналізу фінансово-господарського стану підприємств або організацій Державної податкової адміністрації України № 759/10/20-2117 від 27.01.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/GDPI1722?an=1>
5. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» № 49/121 від 04.01.2013 р. зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>
6. Наказ Міністерства фінансів України «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» N 49/121 від 19.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>
7. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. – К.: КНЕУ, 2005. – 455 с.
8. Бланк І. О. Управління фінансовими ресурсами підприємства: навч. посіб. / І. О. Бланк – К.: Эльга, 2011. – 574 с.
9. Бреус С. В., Шматуха В. С. Оцінка фінансового стану підприємства та основні напрями його покращення [Електронний ресурс] / Бреус С. В., Шматуха В. С. – Режим доступу: [file:///D:/mnj_2016_12\(2\)_9.pdf](file:///D:/mnj_2016_12(2)_9.pdf)
10. Валюх А. В., Зайцев О. В. Аналіз та напрями поліпшення фінансового стану підприємств України [Електронний ресурс] / Валюх А. В., Зайцев О. В. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/40.pdf
11. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] / Денисенко М. П., Зазимко О. В. – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf
12. Дослідження кон'юктури інвестиційного ринку України: звіт про НДР (заключний) / Кер. І.В. Кобушко. - Суми : СумДУ, 2011. - 114 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/27284> (дата звернення: 20.04.2020).

13. Зайцев, О.В. Наслідки колапсу малого та середнього підприємництва / О.В. Зайцев, С.В. Похилько // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка": науковий журнал. – червень 2019. – № 13(41). – С. 16-20.
14. Зайцев, О.В. Оцінка інвестиційного клімату України та шляхи його покращення [Електронний ресурс] / О.В.Зайцев, В.О. Москаленко, О.А. Шовкопляс // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – № 1 (18).
15. Зайцев, О.В. Порівняльний аналіз застосування моделей оцінки ефективності інвестицій в інноваційні проекти (Частина 1) / О.В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2019. – № 1. – С. 99–110. – DOI: 10.21272/1817-9215.2019.1-14.
16. Зайцев, О.В. Розвиток моделей оцінки ефективності інвестицій в інноваційні проекти (Частина 2) / О.В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2019. – № 2. – С. 115–120. DOI: 10.21272/1817-9215.2019.2-15.
17. Зайцев, О.В. Проблеми оптимізації оподаткування прибутку підприємств в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / О.В. Зайцев, В.В. Могильний // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 22. – С. 177-182.
18. Зайцев, О.В. Вимірювання цінності грошей / О.В. Зайцев // Вісник Української академії банківської справи. – 2015. – №2 (39). – С. 46-52.
19. Зайцев, О.В. Факторна характеристика формування податків / О.В. Зайцев, О.А. Шовкопляс, О.В. Галахова // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2012. – № 4. – С. 64-74.
20. Івченко Л. В., Федорченко О. Є. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення [Електронний ресурс] / Івченко Л. В., Федорченко О. Є. – Режим доступу: file:///D:/Foa_2015_1_17.pdf
21. Коломієць Н. О., Павліченко В. М., Коломієць О.П. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством [Електронний ресурс] / Коломієць Н. О., Павліченко В. М., Коломієць О.П. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Desktop/muzuka/NEW%20MUSIK/Vkhdtusg_2017_185_28.pdf
22. Корбутяк А. Г., Бута М. М. Підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства» / Корбутяк А. Г., Бута М. М. // Науковий вісник Ужгородського національного університету – 2017. – Вип.17 – С. 152
23. Коробов М. Я. Фінанси промислових підприємств: підруч. для студ. екон. вузів і факультетів / М. Я. Коробов – К.: Либідь, 2010. – 160 с.
24. Косарева І. П., Хохлов М. П., Бірюкова В. В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства / Косарева І. П., Хохлов М. П., Бірюкова В. В. // Економіка та управління підприємствами – 2018. – Вип.19 – С. 104
25. Механізми вартісно-орієнтованого управління підприємством: звіт про НДР (заклучний) / Кер. М.В. Костель. – Суми: СумДУ, 2015. – 84 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53419>.

26. Непочатенко О. О., Мельничук М.Ю. Фінанси підприємств: підручник / Непочатенко О. О., Мельничук М.Ю. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 334 с.
27. Офіційний сайт ПАТ «АВК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://avk.ua/ua/uk>
28. Оцінка регіонального фінансового потенціалу стійкого розвитку економіки території: звіт про НДР (заключний) / Кер.: В.Г. Боронос. – Суми: СумДУ, 2012. – 77 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/32444>.
29. Петренко В. С., Квасова О. П. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / Петренко В. С., Квасова О. П. – Режим доступу: file:///D:/mnj_2015_8_34.pdf
30. Попова С. П., Пилипенко А. В. Методи оцінки та шляхи стабілізації фінансового стану підприємства / Попова С. П., Пилипенко А. В. // Наукові записки – 2017. – Вип.17 – С. 30
31. Просторові аспекти управління фінансовим потенціалом промисловості регіону : звіт про НДР (заключний) / Кер. К.В. Ілляшенко. – Суми : СумДУ, 2014. – 39 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39517>
32. Роль інноваційної діяльності у формуванні вартості промислових підприємств: звіт про НДР (заключний) / Кер. О.О. Захаркін. - Суми: СумДУ, 2016. – 114 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53293>.
33. Рух фінансового капіталу в умовах фінансової глобалізації: звіт про НДР (проміжний)/ Кер.: І. Д. Скляр. – Суми: СумДУ, 2012. – 43 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34466> .
34. Теоретико-методичні засади відповідального портфельного інвестування як інструменту фінансового забезпечення сталого розвитку економіки: звіт про НДР (проміжний) / кер. Д. В. Леус. – Суми: СумДУ, 2016. – 99 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/67799>.
35. Фінансово-економічне обґрунтування екологічно спрямованого інноваційного розвитку: звіт про НДР (заключний) / Кер. Т. В. Касьяненко. – Суми: СумДУ, 2016. – 90 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53268>.
36. Формалізація сучасних тенденцій розвитку інвестиційного ринку України: звіт про НДР (заключний)/ Кер.: І.М. Кобушко. – Суми: СумДУ, 2012. – 79 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/32453>.
37. Формування фінансового механізму стабілізації економіки України: звіт про НДР (заключний) / Кер. Н. А. Антонюк. – Суми : СумДУ, 2014. – 60 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39378>.
38. Школьник І. О., Боярко О. В., Дейнека О. В. та ін. Фінансовий аналіз : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Школьник І. О., Боярко О. В., Дейнека О. В. та ін. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50318/5/Shkolnyk_%20Finansovyi%20analiz.pdf

39. Akpoviro, K. S., Olalekan, A., Alhaji, S. A. (2018). Moderating Influence of Strategic Human Resources Management Practices on Small-Medium Firm Performance. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 99-107. [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).99-107.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).99-107.2018)
40. Bonamigo, A., Mendes, D. (2019). Value Co-creation and Leadership: An Analysis Based on the Business Ecosystem Concept. *Business Ethics and Leadership*, 3(4), 66-73. [http://doi.org/10.21272/bel.3\(4\).66-73.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(4).66-73.2019)
41. Balas, A.N., Kaya, H.D. (2019). The Global Economic Crisis And Retailers' Security Concerns: The Trends. *SocioEconomic Challenges*, 3(2), 5-14. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(2\).5-14.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(2).5-14.2019).
42. Boiarko, I., Paskevicius, A. (2017). Evaluation of the Market Value of the Enterprise with Consideration of Exogenous Factors. *Business Ethics and Leadership*, 1(3), 75-83. DOI: 10.21272/bel.1(3).75-83.2017
43. Goncharenko, T., Lopa L. (2020). Balance Between Risk And Profit In The Context Of Strategic Management: The Case Of Ukrainian Banks. *SocioEconomic Challenges*, 4(1), 111-121. [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).111-121.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).111-121.2020).
44. He, Shuquan (2018). Agricultural Trading System and Global Food Crisis. *SocioEconomic Challenges*, 4(2), 6-20. DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.2\(4\).6-20.2018](http://doi.org/10.21272/sec.2(4).6-20.2018)
45. Hossain, J., Jahangir, N., Nur-Al-Ahad, Md. (2018). A Study on Female Entrepreneurs in Malaysia. *Business Ethics and Leadership*, 2(3), 67-73. DOI: 10.21272/bel.2(3).67-73.2018
46. Hrytsenko, L., Petrushenko, M., Daher, K. (2017). The necessity of socio-ecological modification of two-tier economic model of secondary resources management in Ukraine. *SocioEconomic Challenges*, 1(1), 68-76. Doi: 10.21272/sec.2017.1-08
47. Jafarzadeh, E., He, Shuquan (2019). The Impact of Income Inequality on the Economic Growth of Iran: An Empirical Analysis. *Business Ethics and Leadership*, 3(2), 53-62. [http://doi.org/10.21272/bel.3\(2\).53-62.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(2).53-62.2019)
48. Kaya, H. D. (2019). Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. *SocioEconomic Challenges*, 3(3), 5-12. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).5-12.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).5-12.2019).
49. Kafka, S. Mathematical Modelling Justification of Financial and Economic Parameters of Enterprises / S. Kafka, K. Bagatska, A. Sapiński [et al.] // International Journal of Engineering and Advanced Technology. – October 2019. – Vol. 9, Issue 1. – P. 6273-6277. – DOI: 10.35940/ijeat.A2149.109119.
50. Karintseva, O., Benetyte, R. (2018). Estimation of Efficiency of State Regulation in Economic Restructuring Based on the Environmental Factor. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 91-102. DOI: 10.21272/sec.2(1).91-102.2018
51. Kleinschmidt, H. (2017). Labor Movements, Mainly in Eastern Europe. *SocioEconomic Challenges*, 1(3), 45-50. DOI: 10.21272sec.1(3).45-50.2017
52. Louis, R. (2017). A new economic order for global prosperity. *SocioEconomic Challenges*, 1(2), 52-58. Doi: 10.21272/sec.1(2).52-59.2017.

53. Mercado, M.P.S.R., Vargas-Hernández, J.G. (2019). Analysis of the Determinants of Social Capital in Organizations. *Business Ethics and Leadership*, 3(1), 124-133. [http://doi.org/10.21272/bel.3\(1\).124-133.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(1).124-133.2019)
54. Musa H., Musova Z., Sliacky P. (2017). Financial Support to Small and Medium-Sized Enterprises in Slovakia. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 1(4), 47-52. DOI: 10.21272/fmir.1(4).47-52.2017
55. Nagy, Z. B., Kiss, L. B. (2018). The Examination of Appearance of Income Inequality in Scientific Databases with Content Analysis. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 35-45. [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).35-45.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).35-45.2018)
56. N. S. M. Ahmad, Mr. R. Ah. A. Atniesha. (2018). The Pecking Order Theory and Start-up Financing of Small and Medium Enterprises: Insight into Available Literature in the Libyan Context. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2(4), 5-12. DOI: [http://doi.org/10.21272/fmir.2\(4\).5-12.2018](http://doi.org/10.21272/fmir.2(4).5-12.2018)
57. Palienko, M., Lyulyov, O. (2018). The Impact of Social Factors on Macroeconomic Stability: Empirical Evidence for Ukraine and European Union Countries. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 103-116. DOI: 10.21272/sec.2(1).103-116.2018
58. Pavlyk, V. (2020). Institutional Determinants Of Assessing Energy Efficiency Gaps In The National Economy. *SocioEconomic Challenges*, 4(1), 122-128. [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).122-128.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).122-128.2020).
59. Popoola, M. A., Brimah, A. N., Gbadeyan, R. A. (2018). Entrepreneurship Practice: As a Means of Poverty Reduction in Southwestern Nigeria. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 83-88. [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).83-88.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).83-88.2018)
60. Prince, T. (2017). Behavioral Finance and the Business Cycle. *Business Ethics and Leadership*, 1(4), 28-48. DOI: 10.21272/bel.1(4).28-48.2017
61. Sahqani, G. B. (2017). Aid and Governance: issues in developing countries. *SocioEconomic Challenges*, 1(2), 34-38. Doi: 10.21272/sec.1(2).34-38.2017
62. Salihaj, T., Pryimenko, S. (2017). Modification of the International Energy Agency Model (the IEA Model of Short-term Energy Security) for Assessing the Energy Security of Ukraine. *SocioEconomic Challenges*, 1(4), 95-103. DOI: 10.21272sec.1(4).95-103.2017
63. Sineviciene, L., Shkarupa, O., Sysoyeva, L. (2018). Socio-economic and Political Channels for Promoting Innovation as a Basis for Increasing the Economic Security of the State: Comparison of Ukraine and the Countries of the European Union. *SocioEconomic Challenges*, 2(2), 81-93. DOI: 10.21272/sec.2(2).81-93.2018
64. Singh, S. N. (2019). Business Inefficiencies and Youth Unemployment in Ethiopia: A Case Study of Mettu Town. *Business Ethics and Leadership*, 3(2), 93-106. [http://doi.org/10.21272/bel.3\(2\).93-106.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(2).93-106.2019)
65. Singh, S.N. (2019). Impact of Value Added Tax on Business Enterprises: A Case of Mettu Town. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 3(4), 62-73. [http://doi.org/10.21272/fmir.3\(4\).62-73.2019](http://doi.org/10.21272/fmir.3(4).62-73.2019).

66. Tovmasyan, G. (2017). The Role of Managers in Organizations: Psychological Aspects. *Business Ethics and Leadership*, 1(3), 20-26. DOI: 10.21272/bel.1(3).20-26.2017
67. Trifu, A. (2018). Defending and Modelling Europe: The Visegrad Group Experience. *SocioEconomic Challenges*, 2(2), 13-18. DOI: 10.21272/sec.2(2).13-18.2018
68. Vasilyeva, T., Kozyriev, V. (2017). Scientific and methodical approaches to determining the center-orientation of financial conglomerates with the factor and cluster analysis. *Business Ethics and Leadership*, 1(1), 5-15. Doi: 10.21272/bel.2017.1-01
69. Vieira, P.C., Matvieieva, Yu., Myroshnychenko, Iu. (2017). Environmental Consciousness among Graduation Students: Comparing Ukraine with Portugal. *SocioEconomic Challenges*, 1(3), 51-57. DOI: 10.21272sec.1(3).51-57.2017
70. Vynnychenko, N., Majewska, U. (2017). Evaluation of business ethics for the formation of public finance. *Business Ethics and Leadership*, 1(1), 40-45. Doi: 10.21272/bel.2017.1-05
71. Zaitsev, O. Modelling the Impact of Institutional Environment on Key Macroeconomic Indicators / V. Pikhotskyi, Y. Nikolaienko, Z. Derii [et al.] // *International Journal of Engineering and Advanced Technology*. – October 2019. – Vol. 9, Issue 1. – P. 6957-6963. – DOI: 10.35940/ijeat.A2133.109119.
72. Zaitsev O. V. Monetary Inflation and its Connection with Rising Prices / O. V. Zaitsev // *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. – 2016. – Vol. 7. – № 3. – С. 698–707.
73. Zaitsev, O. Objective value of commodities, its definition and measurement / O. Zaitsev // *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. – 2016. – Voiume 4, № 6, – P. 184 – 186.

ДОДАТОК А
ТЕОРИТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця А.1 – Підходи до визначення поняття «фінансовий стан»

Автор	Визначення поняття «фінансовий стан підприємства»
Деталізований підхід	
Н.О. Коломієць, В. О. Павліченко, О. П. Коломієць [21]	здатність (спроможність) підприємства фінансувати свою діяльність;
І. О. Бланк [8]	рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання;
Білик М. Д., Павловська О. [7]	співвідношення структур активів та пасивів підприємства, тобто засобів підприємства та їх джерела;
М. Ф. Коробов [23]	складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства
О. О. Непочатенко, М.Ю. Мельничук [27]	система показників, які базуються на відносних показниках координації та розподілу, проте взято до уваги, що значення вказаних показників є похідними величинами, які залежать від структури активів та капіталу підприємства;
Результативний підхід	
Положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [6]	сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства;
Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій [3]	комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємств, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів;
Л. В. Івченко, О. Є. Федорченко [20]	складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає рівень його фінансової конкурентоспроможності, ступінь забезпеченості підприємства власними та залученими фінансовими ресурсами, ступінь їх співвідношення між собою та раціональності розміщення, забезпеченості власними оборотними коштами для своєчасного проведення грошових розрахунків за зобов'язаннями та здійснення ефективної господарської діяльності в майбутньому.
Системний підхід	
Методичні рекомендації щодо аналізу фінансово-господарського стану підприємств або організацій Державної податкової адміністрації України [4]	комплексне поняття, яке відображає рейтинг підприємства на фінансовому ринку, його кредито- і податковоспроможність характеризується системою показників, які визначають на конкретну дату;

Продовження табл. А.1

А.Г. Корбутяк, М. М. Бута [22]	економічна категорія, що визначає реальну (на фіксований момент часу) та потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечити достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності, певний рівень саморозвитку підприємства та спроможність погашення зобов'язань перед відповідними суб'єктами господарювання;
І. П. Косарева, М. П. Хохлов, В. В. Бірюкова [24]	система фінансових відносин, що характеризується сукупністю показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства, а також його конкурентоспроможність та здатність підприємства фінансувати свою діяльність;
Висновок	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин, а також являє собою характеристику діяльності підприємства в певному періоді, яка відображає фінансові ресурси підприємства, його конкурентоспроможність та здатність до фінансування господарської діяльності.

Таблиця А.2 – «Характеристика фінансової звітності» [1, 11]

Звітна форма	Характеристика
Баланс	Активи, зобов'язання та капітал на певну дату. Різниця показників балансу на початок кінець звітного періоду характеризує зміни у фінансовому стані підприємства
Звіт про фінансові результати	Визначається доходами, витратами, прибутками і збитками діяльності підприємства за період часу між двома балансами
Звіт про рух грошових коштів	Показує джерела надходжень та шляхи використання коштів за звітний та попередній періоди підприємства.
Звіт про власний капітал	Відображається власний капітал та його види, а також його зміни, які відбулися протягом звітного періоду
Примітки до фінансових звітів	Їх метою є обґрунтування певних статей фінансового звіту і відображення інших відомостей, які надаються за бухгалтерськими стандартами

Таблиця А.3 – Типи фінансової стійкості підприємства [38]

Типи фінансової стійкості	Алгоритм розрахунку	Економічне обґрунтування
Абсолютна фінансова стійкість	$\begin{cases} E_1 \geq 0, \\ E_2 \geq 0, \bar{S} = (1,1,1) \\ E_3 \geq 0. \end{cases}$	Власний оборотний капітал повністю забезпечує формування запасів і витрат
Нормальна фінансова стійкість	$\begin{cases} E_1 < 0, \\ E_2 \geq 0, \bar{S} = (0,1,1) \\ E_3 \geq 0. \end{cases}$	Запаси і витрати забезпечуються сумою власного оборотного капіталу та довгостроковими позиковими джерелами

Продовження табл. А.3

Передкризовий фінансовий стан	$\begin{cases} E_1 < 0, \\ E_2 < 0, \bar{S} = (0,0,1) \\ E_3 \geq 0. \end{cases}$	Запаси і витрати забезпечуються сумою власного оборотного капіталу та довгостроковими і короткостроковими позиковими джерелами, тобто усіма загальними джерелами формування запасів і витрат
Кризовий фінансовий стан	$\begin{cases} E_1 < 0, \\ E_2 < 0, \bar{S} = (0,0,0) \\ E_3 < 0. \end{cases}$	Запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства

Таблиця А.4 – «Показники оцінки фінансового стану» [26]

№	Показник	Порядок розрахунку або джерело даних
Показники майнового стану		
1	Сума господарських коштів у підприємства	Валюта балансу
2	Частка активної частини основних засобів у їх залишковій вартості	Середньорічна вартість активної частини ОЗ (залишкова)/ Середньорічна вартість ОЗ (залишкова)
3	Коефіцієнт зносу	Середньорічна вартість зносу/ Середньорічна вартість ОЗ (первісна)
4	Коефіцієнт придатності	1 – Коефіцієнт зносу
5	Коефіцієнт оновлення	Вартість введених ОЗ/Вартість ОЗ на кінець періоду (первісна)
6	Коефіцієнт вибуття	Вартість виведених ОЗ/Вартість ОЗ на початок періоду (первісна)
Показники ліквідності та платоспроможності		
1	Коефіцієнт покриття	оборотні активи / поточні зобов'язання
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	(векселі одержані + дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги) + дебіторська заборгованість за розрахунками + інша дебіторська заборгованість + поточні фінансові інвестиції + грошові кошти та їх еквіваленти + інші оборотні активи) / поточні зобов'язання
3	Коефіцієнт незалежної (забезпеченої) ліквідності	(готова продукція + товари + векселі одержані + грошові кошти в національній валюті + грошові кошти в іноземній валюті) / поточні зобов'язання
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(поточні фінансові інвестиції + грошові кошти в національній валюті + грошові кошти в іноземній валюті) / поточні зобов'язання
5	Частка оборотних активів у загальній сумі активів	оборотні активи / підсумок балансу активу
6	Частка виробничих запасів у оборотних активах	(виробничі запаси + поточні біологічні активи + незавершене виробництво) / оборотні активи
7	Чистий оборотний капітал	Оборотні активи - поточні зобов'язання
8	Маневреність власних оборотних коштів	Грошові кошти/власні оборотні кошти(ВОК)

Продовження табл. А.4

Показники фінансової стійкості		
1	Коефіцієнт автономії (незалежності)	Власний капітал / Валюта балансу
2	Коефіцієнт фінансової залежності	Валюта балансу / Власний капітал
3	Коефіцієнт фінансування	Сума позикового капіталу / Власний капітал
4	Коефіцієнт фінансової стійкості	Власний капітал / Сума позикового капіталу
5	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний капітал – необоротні активи / Власний капітал
6	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	Власні оборотні кошти / Оборотні активи
Показники ділової активності		
1	Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	Чистий дохід / Середньорічна вартість активів
2	Період обертання (Та), днів	365/ Коа
3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	Чистий дохід / Середньорічна дебіторська заборгованість
4	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	Собівартість реалізованої продукції / Середньорічна вартість кредиторської заборгованості
5	Строк погашення дебіторської заборгованості (Тдз), днів	365 / Кодз
6	Строк погашення кредиторської заборгованості (Ткз), днів	365 / Кокз
7	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів (Коз)	Собівартість реалізованої продукції / Середньорічна вартість матеріальних запасів
8	Період обертання (Тз), днів	365/Коз
9	Коефіцієнт оборотності основних засобів (Кооз)	Чистий дохід / Середньорічна вартість основних засобів
10	Період обертання (Тоз), днів	365/Кооз
11	Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк)	Чистий дохід / Середньорічна вартість власного капіталу Збільшення
12	Період обертання (Твк), днів	365/Ковк
13	Операційний цикл (ОЦ), днів	Тз + Тдз
14	Фінансовий цикл (ФЦ), днів	ОЦ – Ткз
Показники рентабельності		

1	Рентабельність активів	Визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості усіх активів, тобто показує скільки прибутку припадає на 1 грн. активів, характеризує ефективність управління активами підприємства
2	Рентабельність власного капіталу	Розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу, показує величину одержаного прибутку в розрахунку на 1 гривню капіталу власників
3	Рентабельність продажу	Характеризує розмір прибутку, що надходить на підприємство з кожної гривні від продажу продукції, розраховується як відношення валового прибутку до чистої виручки від продажу продукції
4	Рентабельність продукції	Обчислюється як відношення валового прибутку від продажу та собівартості продукції, показує, скільки прибутку отримало підприємство в розрахунку на 1 гривню понесених витрат
5	Чиста рентабельність підприємства	Розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості майна підприємства

ДОДАТОК Б

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПАТ «АВК»

Таблиця Б.1 – Баланс ПАТ «АВК» за 2014-2018 роки [27]

Статті балансу	Код	Рік				
		2014	2015	2016	2017	2018
Актив						
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи:	1000	123	89	65	46	38
Первісна вартість	1001	471	471	455	454	433
Накопичена амортизація	1002	348	382	390	408	395
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	3314	2321
Основні засоби:	1010	184251	189040	188956	196016	206650
Первісна вартість	1011	212236	233900	254507	282399	315514
Знос	1012	27985	44860	65551	86383	108864
Усього за розділом I	1095	184374	189129	189021	199376	209009
II. Оборотні активи						
Запаси:	1100	1865	4888	8341	9701	15495
виробничі запаси	1101	1861	4884	8291	0	0
Незавершене виробництво	1102	4	44	19	0	0
товари	1104	0	0	31	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	140785	191683	280349	304368	286027
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	2952	33627	11038	16049	14613
з бюджетом	1135	1243	4859	14370	5422	4983

у тому числі з податку на прибуток		542	141	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	856	2773	3631	1760	1719
Гроші та їх еквіваленти:	1165	3450	6409	10495	28554	25545
Рахунки в банках		3450	6409	10495	28554	25545
Витрати майбутніх періодів		0	0	0	2087	46
Інші оборотні активи		0	0	0	5110	8281
Усього за розділом II	1195	151151	244239	328224	373051	356709
Баланс	1300	335525	433368	517245	572427	565718
Пасив						
I. Власний капітал						
Зареєстрований капітал	1400	15390	15390	15390	15390	15390
Капітал у дооцінках	1405	77930	70970	64456	58509	52841
Додатковий капітал	1410	3229	3229	3229	3229	3229

Продовження табл. Б.1

Резервний капітал	1415	3847	3847	3847	3847	3847
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	82558	90161	97619	104615	110966
Усього за розділом I	1495	182954	183597	184541	185590	186273
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	7881	7843	7050	6339	6262
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	61800	61800
Усього за розділом II	1595	7884	7843	7050	68139	68062
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
товари, роботи, послуги	1615	135450	220955	302272	269752	257995
розрахунками з бюджетом	1620	555	1036	2152	3014	3161
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	223	262	0
Розрахунками зі страхування	1625	1324	2551	2061	2890	3198
розрахунками з оплати праці	1630	2967	5329	7410	10178	12620
одержаними авансами	1635	0	274	26	225	74
за розрахунками з учасниками		20	49	73	72	59
Поточні забезпечення	1660	3807	6100	9617	10485	14384
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	19098	17342
Інші поточні зобов'язання	1690	569	5634	2043	2984	2550
Усього за розділом III	1695	144692	241928	325654	318698	311383
Баланс	1900	335530	433368	517245	572427	565718

Таблиця Б.2 – Звіт про фінансові результати ПАТ «АВК» [29]

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	2000	310722	434188	822581	893832	897388

(товарів, робіт, послуг)						
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(287564)	(413277)	(753641)	(821467)	(821691)
Валовий прибуток (збиток)	2090 (2095)	23158	220911	68940	72365	75697
Інші операційні доходи	2120	24144	88266	12582	12074	9029
Адміністративні витрати	2130	(19961)	(18508)	(21031)	(34143)	(26215)
Витрати на збут	2150	(1483)	(3337)	(42545)	(31973)	(44792)
Інші операційні витрати	2180	(22013)	(86389)	(16541)	(17950)	(12599)

Продовження табл. Б.2

Фінансові результати від операційної діяльності	2190 (2195)	3845	943	1405	373	1120
Інші доходи	2240	5	4	0	1756	26
Інші витрати	2270	(8556)	(333)	(5)	(7)	(1)
Фінансові результати до оподаткування	2290 (2295)	(4706)	614	1400	2122	1145
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	296	-1192	-1198	-2080	-815
Чистий фінансовий результат - прибуток (збиток)	220 (225)	(4410)	(578)	202	42	330